

Gemeente als beweging van groot en klein

- de weg van de doop -

De Libanese dichter Khalil Gibran, wiens gedichtengoed bij huwelijken wel gelezen wordt: over hoe je elkaar respecteren kunt zonder te bezitten bijv. En ook bij uitvaarten steeds weer ontdekt is en dan weer vergeten en dan opnieuw ontdekt - er komt veel moois uit het Midden Oosten! - diezelfde Gibran schreef dit smeekgebed over hoe te leven in een te geordende wereld:

*O god, jij die verloren bent geraakt onder alle goden, spreekt hij zich uit.
Ik, zo onvolmaakt schepsel, ik leef in een wereld vol orde.
Wat goed is, is allemaal even afgemeten, wat fout is: allemaal even afgewogen.
wetten zijn er, die precies weten wat overdag gedaan moet worden of 's nachts:
eten, drinken, slapen: alles, als het uur daarvoor slaat.
Werken, spelen, zingen, dansen: op vastgestelde uren.
Liefhebben: zoals het hoort. Op een voorgeschreven manier geestig zijn.
Alle goden naar behoren vereren! Ideeën nalopen, bedachtzaam mediteren, voornamelijk lijden.
Al deze dingen, god, zijn nauwkeurig bedacht
om tenslotte op dezelfde voorgeschreven wijze begraven te worden.
Maar waarom moet ik daarin leven? Ik, verloren ziel, waarom?*

Gibran die zich afvraagt waarom hij het leven niet zelf mag uitvinden, waarom mensen elkaar zoveel opleggen en men kennelijk precies weet waar god te vinden is, hoe het moet. In het huidige roerige Midden Oosten niet minder dan hier. Het gebed dat wel het tegendeel lijkt van dat van de Farizeeër met zijn zelfingenomenheid. Deze wetgeleerden die zoveel negatieve bijklank kregen, niet altijd terecht. Want Jezus leerde als kind graag aan hun voeten en zij waren het die hem kwamen waarschuwen, toen Herodes plannen had hem te vermoorden (Luc 13:31). Wat dat betreft is de waarschuwing mensen niet te stigmatiseren van alle tijden. Zoals wij hopelijk niet alle moslims in een hoek zetten, en zij ons niet. Een kleine tentoonstelling bij mij in de buurt liet zien hoe in de oorlog van islamitische kant joden in allerlei landen werden geholpen. Laten zulke dingen ook mogen klinken in een tijd waar aan ónze kant over dreiging gesproken wordt, maar evengoed aan de hunne. Waar deze week nog de moskee op de Rozengracht een e-mail bereikte vol dreigementen.

Maar in dit verhaal is het de Farizeeër, die het allemaal zo goed denkt te doen. Op anderen neerkijkt tot in zijn gebed aan toe, maar met wie je tegelijk te doen hebt. Met hemzelf en het keurslijf waarin hij zich verpakt. Hoeveel levensechter en menselijker komt de ander over, de tollenaar, die wie weet de halve wereld heeft afgeperst - dat staat er allemaal niet bij. Die gewoon bidt: ik ben fout geweest, wees mij genadig, ik die er niets van gebakken heb. Hij, zegt Jezus, zal als een gerechtvaardigde in Gods ogen naar huis gaan. De ander niet.

En dan die bekende zinnen: Wie zich verhoogt, wordt vernederd. Wie zich vernedert, wordt verhoogd. Die omkering, die je in de bijbel steeds weer ziet: van de oudste naar de jongste, van de rijke naar de arme, van de man naar de vrouw soms toch ook (...!) en van de landgenoot naar de vreemde. Zo is het ook hier: van de rechtschapen wetgeleerde naar de buiten zijn boekje getreden belastinginner.

En dan komen daarna de kinderen. Laat ze, zegt Jezus. Houd ze niet tegen. Geen dooptekst, maar wel een die gaat over hoe kinderen er helemaal bij horen en meer dan dat: volwassenen ten voorbeeld worden gesteld. Wie niet is als een kind ervoor openstaat, zal het koninkrijk van God zeker niet binnengaan.

Zouden daarom die volwassenen die zich in die tijd lieten dopen op een dag ook kinderen hebben meegenomen? Omdat ze dit verhaal begrepen hebben? Dat het zonder kinderen niet kan? Zonder hun openheid en frisheid, verwondering, dat begróeten van het leven in plaats van oordelen en in hokjes stoppen, inroosteren en definiëren? De doop die immers ook de weg naar dat koninkrijk behelst? Gods wereld, met omgekeerde wetten, het kleine en kwetsbare vooraan? En zouden al onze ogen feitelijk dus op de kinderen gericht moeten zijn. Om onszelf te behoeden, dat we niet vast komen te zitten.

'Ik weet de weg naar de kerk' zei een kind en iemand werd door die onthutsende verklaring die je toch zelden meer uit een kindermond hoort, zo aangeraakt, dat ze de volgende zondag hier zat. Kinderen nemen ons mee! Ik moest denken aan regels uit een gedicht dat ik zo gauw niet vinden kon, dat zegt: vandaag neem ik jou bij de hand, maar morgen: jij mij! Worden als een kind. Zo open te staan. Daar wordt het misschien wel minder geordend van, maar er komen ook meer openingen, meer beweging bij.

En hoeveel ouders tobben niet met de orde en regelmaat, de verwachtingen en de adviezen? Lang geleden was het Spock, toen 'Oei, ik groei' en nu Peter Adriaansens en nog veel meer. Ieder die het weer beter weet als het gaat over de juiste voeding, de juiste opvoeding, het juiste onderwijs. Over nu weer de juiste aandacht en dan weer de juiste regels - al was er ook Bettelheim 'Niet volmaakt, maar goed genoeg!' - En niemand die ontkennen zal dat er bijgestuurd moet worden en voorbeelden gegeven - het zal je kind wezen dat echt een zorgelijke richting opgaat. Maar of het beter wordt, als we allemaal willen afbakenen: alleen zo en niet anders. Inburgeringscursussen opleggen, die zeggen: zo doen wij het. We zijn wel érg goed in het opleggen van onze modellen, hier en in de wereld... Om intussen net zo hard mee te doen aan beeldvorming zo over en weer... Is het in deze overspannen tijd, we weten het allemaal, ook niet geboden kritisch op onszelf te zijn. Op dat altijd beter weten. Wil het koninkrijk ooit opengaan in onze wereld. Willen we echt het zout der aarde kunnen zijn.

Kinderen zijn geen heiligen maar in hoeverre worden ze door hun omgeving beïnvloed? Hier een verhaal over de Farizeeër en de kinderen daar achteraan, dat de vinger erbij legt, dat je het als volwassenen ook te goed kunt weten en hoe dat waarschijnlijk niet alleen onze eigen goede voornemens ten aanzien van onze kinderen hier tegenzit in onze huizen, in onze cultuur, al gaat het hier natuurlijk niet alleen om eigen kinderen), maar ook het komen van god in deze hele wereld. Die grote Liefde met een hoofdletter die ons allen van groot tot klein verbindt. In plaats van het al te goed te weten, te móeten weten ook, hier een uitnodiging om toe te laten, ontvankelijk te durven zijn, als een kind. Zoals in al die andere verhalen: over het mosterdzaadje en de graankorrel, de vogels en de lelies en niet te vergeten het kind van kerstmis - dat nog komen moet: god zélf die tenslotte als een kind op aarde komt. Bijna dezelfde boodschap steeds weer anders verpakt: zo wordt ook hier het kind ons voorgehouden. worden als een kind. Zou het anders gaan in onze wereld, als we werden als zij? Allemaal dan natuurlijk. In plaats van ons verschansen en steeds maar angst zaaien, ons de vraag stellen: hoe wij in gods ogen gerechtvaardigd naar huis zullen gaan. Dat 'huis' waar het uiteindelijk natuurlijk om te doen is; wat we onze kinderen het meest van al willen bieden en met hen alle kinderen gods in deze wereld: warmte, veiligheid een plek om er te zijn zoals je bent. Van je neus tot je tenen, van groot tot klein, met alles erop en eraan.

Hoe mooi, als straks deze kinderen gedoopt worden - ons voorgehouden worden! Dat is wel een sprekend beeld op deze laatste zondag van de eerste serie in dit jubileumjaar over gemeente zijn en wat dat betekent. Daar hoort compassie bij en gezamenlijkheid, hebben we gezegd. Bezinning en gebed. Verbondenheid met mensen buiten ook. Gerechtigheid en andere houdingen durven aannemen. En daar hoort ook bij dat telkens nieuwe mensen ons hun toekomstdromen vertellen: vorige week de 12jarigen. Rond deze tafel, waar we elke zondag weer aanzitten, omheen zitten en niet zonder reden juist de kinderen in het midden staan. 'De eerstelingen van het lam' uit het boek Openbaringen. Niet om ze in te lijven of lid te laten worden, alsof de kerk het zelf weten zou, of de Dominicus het enige in de wereld zou zijn, maar om ze ons voor te laten gaan in die openheid die beweging geeft, die de blik op het koninkrijk telkens nieuw voor ons openlegt en die onze wereld misschien wel het meest behoeft. Dat bewapening die de enige weg is, dat we ook open durven staan voor wat óntwapenend is en het nieuwe opklinken kan, altijd weer in een nieuw licht.

Juut Meijer

gelezen uit Lucas 18